

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

Excursió a l'illa de Mallorca Torrent de Pareis

dies 22 23 i 24 de setembre de 1995

itinerari

dia 22

23h de la nit sortida del port de Vilanova en vaixell

dia 23

6h 30mi arribada al port d'Alcúdia

7h. sortida dels autocars

8h arribada a Escorca i inici de l'excursió a peu

13h Sa Calobra, dinar

16h Sortida dels autocars

17h Visita a Valldemossa

19h Arribada a l'hotel Leo de Can Pastilla

21h Sopar a l'hotel

Lliure fins a les

dia 24

12h Sortida de l'autocar de l'hotel

14h Sortida del vaixell d'Alcúdia

21h Arribada al port de Vilanova

SANTUARI DE LA MARE DE DEU DE LLUC

Es troba situat al municipi d'Escorca, a 525m alt, als vessants meridionals de la serra de Tramuntana. El seu origen es remunta a mitjan segle XIII. La primitiva església aviat atragué un gran nombre de peregrins i el senyor del lloc, Bernat Sacoma cedí tota la terra per a fer-hi un alberg pels pelegrins. Més endavant s'eixamplà l'església primitiva i a la fi del segle XIV l'aspre camí de Caimari a LLuc fou embellit amb set monuments als Set Goigs de Nostra Senyora. A mitjan segle XV era obrer del santuari Tomàs Tomàs, de l'estament militar i fidel servidor d'Alfons el Magnànim, el qual es proposà d'augmentar-ne el nombre el màxim el prestigi. Sol·licità que la parròquia, fins aleshores radicada a l'església solitària de Sant Pere d'Escorca, fos traslladada al Lluç, i ho aconseguí i fundà una col·legiata. Aquesta era formada per membres del clergat secular mallorquí, els quals havien de viure en comunitat sota l'obediència a un prior, i s'anomenaren canonges de la regla de Sant Pere. El prior Gabriel Vaquer redactà el 1531, uns nous estatuts, que foren aprovats per Climent VII, i fundà l'escolania dels Nins Blauets perquè cantessin cada dia la missa matinal; en aquesta època fou fundada també la confraria de la mare de Déu de Lluç que s'estengué per tots els pobles de Mallorca i per les illes de Menorca i d'Eivissa i arribà a establir-se a l'església del Pilar de València. El 1884 el bisbe Mateu Jaume en nom de Lleó XIII, coronà la imatge davant 12.000 persones i la Mare de Déu de Lluç fou proclamada reina i patrona de Mallorca. El 1891 els antics col·legiats foren substituïts pels pares missioners dels Sagrats Cors. El 1897 foren expropiats de l'estat els béns del santuari, que foren tornats en part, el 1903 i el 1922. El 1930 fou restaurada la confraria de la Mare de Déu, que havia decaigut des del començament del segle XIX. La imatge de la Mare de Déu, dreta amb el nen als braços. és obra dels segles XIV-XV; té una alçada de 61 cm, i és de pedra fina; des de sempre té el color negre. Fou restaurada a la fi del segle XIX.

CARTOIXA DE VALLDEMOSSA

Fou fundada pel rei Martí I l'Humà l'any 1399. L'església actual fou construïda el 1812 substituint

cartoixa prové no obstant de les estades més o menys llargues que, sobretot a partir de l'exclaustració, hi van fer diverses personalitats, per exemple Jovellanos entre el 1801 i 1802, Azorín, Miguel de Unamuno, Santiago Rusiñol, Ruben Dario, etc, no obstant els estadans més famosos són George Sand i Chopin que hi residiren des del 15 de desembre de 1838 al febrer de 1839. Encara avui es conserven a la Cartoixa dues cel·les amb els seus records.

EXCURSIONISME

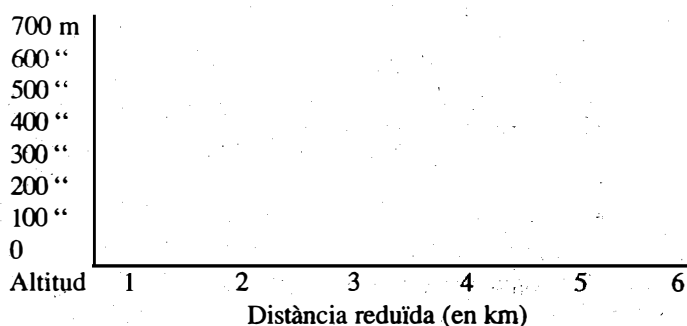
EL TORRENT DE PAREIS

Gaspar Valero i Martí*Itinerari*

Escorca-Torrent de Lluc-Entreforc-Torrent de Pareis - La Calobra.

Horari.

	Escorca
50 min.	
10 "	Torrent de Lluc
50 "	Entreforc
20 "	Gorg del Capellà
15 "	Cova del Romagueral
5 "	L'Estaló
35 "	El Degotís
10 "	Desembocadura
	La Calobra

Tall topogràfic

Total: 3h. 15 min.

(Temps aproximat de marxa, sense tenir en compte les aturades).

El punt d'inici de l'excursió al Torrent de Pareis, una de les clàssiques de la muntanya mallorquina, és el llogaret d'Escorca, cinc quilòmetres de Lluc, sobre la carretera C-710 en direcció a Sóller. de la carretera, just davant del restaurant, hem de passar la barrera de fusta que dona accés a les cases d'Escorca i a l'església de Sant Pere.

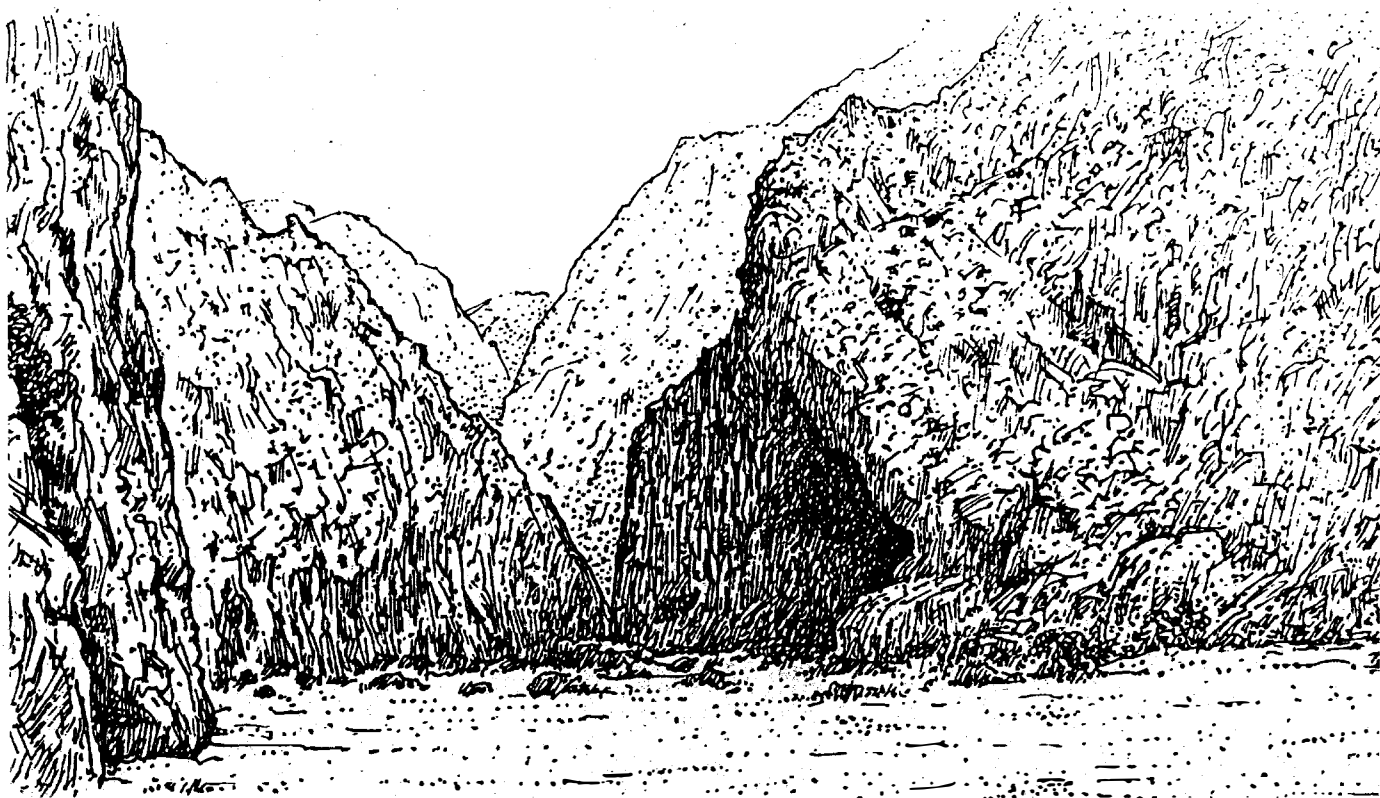
L'església de Sant Pere és una petita joia de l'arquitectura rural religiosa del segle XIII. Ja a la primerenca data de 1248 tenia reconeguda la categoria de parròquia, segons la bul·la papal d'Innocenci IV. Actualment es manté en un magnífic estat de conservació i amb tota la seva puritat de línies gràcies, sens dubte, a

l'aïllament de la muntanya i al pas de la capitalitat esglesiàstica l'any 1436 al proper monestir de Lluc. No obstant aquest canvi en favor de Lluc, sempre s'ha mantingut el nom d'Escorca per designar el vast i escassament i disseminadament poblat terme municipal de les muntanyes.

Té planta rectangular i portal amb arc rodó rovellat, situat sobre una petita escalonada d'amples graons. L'interior presenta un gran arc diafragma que sosté una coberta de fusta i teules que formen dos aiguavessos. Corona el conjunt una espadanya amb campana. A més del portal, les úniques obertures són dues petites finestres, gairebé espitlleres, una a cada paret lateral petita que configuren la planta rectan-

gular. Envoltan l'església bells elements de jardineria, especialment la carrera situada al davant de l'oratori, amb una petita bassa amb nenúfars.

El camí del torrent de Pareis parteix de darrera el lateral de llevant de l'església. Si ens situam mirant de front el portal, hem d'avançar cap a l'església, però per la part dreta, on trobarem una olivera i haurem de pujar alguns esglaons. Prest passam una barrera, apareixen les primeres alzines i ens començam a moure per un camí de ferradura que s'ha de destriar d'altres camins d'ús agrícola. Així, aviat hem de voltar cap a l'esquerra (oest), en davallada; serveix com a referència d'aquest gir un antiestètic bidó. El paisatge ara és c

Sa Calobra. (Dibuix de Biel Bonnin)

nar situat vora sementers tancats de paret. La vista panoràmica ens permet destriar el Puig Major i el Puig d'en Galileu. Mentre, arribam a un portell amb una barrereta de ferro adossat a la paret que forma l'angle d'un sementer. També podem veure algun rotlle de sitja.

Abandonada ja la zona de camps de conreu, s'intueix el gran buit que formen les clotades dels torrents de Lluc i de Pareis. Per abastar-les adequadament, hem d'encertar la direcció cap a l'esquerra que pren el camí. Si anam massa cap a la dreta, trobarem una roca amb un orifici, la Penya foradada, que ens indica que hem de corregir cap a l'esquerra. Una vegada guanyada la sorprenent vista sobre l'Entreforc, el camí, a voltes empedrat i en altres trams farcit de pedreny solt, davalla en ziga-zaga per entre ullastres, carritxeres, argelaga i zones de lapiaz, aquestes roques punxegudes anomenades popularment monges. Poc més envant, es completa la panoràmica amb l'aparició del Puig Roig, que fins al gran trenc que configura l'Entreforc, ens ofereix una ampla visió de la fon-

dalada del torrent de Lluc, el vessant de migjorn del qual anam davallant, descabdellant les giragonses del camí. Ja prou envant, un dels punts de referència més destacables és una figuera vora el camí amb una balma al seu costat, que ens indiquen que resten pocs minuts per arribar al jaç del torrent de Lluc. Abans d'arribar-hi, en el vessant nord, enfront del nostre camí, podem observar l'escletxa vertical que solca el coster. És el torrent dels Bóvarons, que neix entre les cases del Cosconar i el Quarter dels carabiners.

Una vegada assolit el jaç del torrent de Lluc, la perspectiva de domini de l'altura i l'itinerari sobre camí relativament planer que fins ara teníem, canviarà. A partir d'ara, la nostra ruta transcorrerà entre altres parets naturals i ens deixarem transportar per l'encís d'aquesta geologia salvatge, singularment dissenyada per milions d'anys d'erosió. Aquí, la natura és l'únic interlocutor i el seu llenguatge, l'únic canal de comunicació. Prest haurem de canviar la tècnica d'excursionisme a peu pla, ja que haurem de botar de roca en roca o desgrim-

par alguna petita penya. Ara, però, encara podem anar una estona per camí planer, que discorre per l'esquerra del torrent, entre càrritx i argelaga. Pel coster de la dreta podem veure algunes coves, la segona de les quals és l'anomenada cova de les Mules.

Alguns minuts més envant arribam a l'Entreforc. Rep aquest nom perquè és l'indret on es junten el torrent de Lluc, del qual fins ara hem seguit un curt tram, i el torrent del Gorg Blau. Aquest darrer, neix a la zona d'Almallutx, forma -a la força- l'embassament de Gorg Blau i, poc més envant, ja ben a prop de l'Entreforc, cisella amb magistral art la mítica contrada allunyada dels raigs solars, la Fosca, que és símbol de la Mallorca esquerpa, i recòndita, alhora que culminació de l'activitat excursionista a l'illa. A partir d'ara, els torrents del Gorg Blau i de Lluc, conflueixen en un sol corrent d'aigua, anomenat torrent de Pereis.

Si es vol visitar l'entrada de la Fosca (la sortida, realment), és factible endinsar-se més d'un centenar de

metres, pujant amb esment, fins a prop de l'enorme Penyal Entravessat, una massa despresada de la part superior i empotrada a mitjana altura. Més envant, és impossible continuar, almenys amb la tècnica de l'excursionisme tradicional.

Des de l'Entreforc veim, ben elevada al fons de la paret de la dreta, la cova del Soldat Pelut, que il·lustra la llegenda d'aquest soldat malgirbat, desertor de les terribles lleves del segle XVIII. Conten que va viure refugiat en aquesta cova i que quan altres soldats el perseguien per la part alta del torrent, i es va veure perdut davant l'abisme, va botar i va aconseguir arribar a l'altra part, on ja ningú no el va poder sotmetre. Per això, el lloc on les altes parets es junten més, és conegut amb el nom del Salt del Soldat Pelut.

Les altíssimes parets de l'Entreforc, amb la serra de les Farines a la dreta i el cingle del Niu del Voltor a l'esquerra, resumeixen el gran valor paisatgístic d'aquest impressionant canó càrstic que s'apressa a arribar a la mar per la via directa.

A partir d'ara, tot i que es diu que ningú no es pot perdre, ja que es tracta de davallar seguint el jaç del torrent, la descripció de l'itinerari quant a paisatges, fixació toponímica i alguna orientació sobre les passes a fer, pot esser tant o més profitosa que en altres excursions.

Des de l'Entreforc, hem d'anar cap a la part dreta del torrent, en lleugera pujada. La davallada esperar, i acaba a la Llosa, pas situat en un conjunt de grans roques per les quals s'ha de baixar amb esment. Arribats al jaç amb un bot, continuam per l'esquerra del torrent, on hi ha un pas estret entre roques que gairebé sembla un petit túnel.

Aquest segment del torrent, entre la Llosa i el gorg del Capellà, és potser el més incert des del punt de vista d'endevinar l'itinerari exacte a seguir, i el més irregular per la constant presència de grans roques que obliguen a realitzar "passos de desgrimpada" amb l'ajuda de les mans, tanmateix, sense gaire complicació ni excessiva dificultat.

Del Mapa General de Mallorca, de J. Mascaró Pasarius.

Després de molts de bots de roca a roca i de recerca de la via més escaient, arribam al gorg del Capellà, caracteritzat per la seva llargada, pel jaç pla i amb pedreny i per les inequívokes marques d'aigua a certa altura, testimonis d'altres temporades de pluja. El nom del gorg recorda el malhaurat episodi d'un capellà de Lluc que hi va morir ofegat quan nava de Lluc a la Calobra per complir les seves tasques religioses, a principis de segle XX.

La sortida del gorg es pot fer per un forat entre roques situat a l'esquerra. Poc més envant, passam per un altre gorg, amb una petita figuera penjada de la paret esquerra. Però, l'autèntic gorg de la Figuera es troba pocs metres més envant i, com és

de difícil accés, el camí es desvia de l'interior del torrent cap a l'esquerra, per un petit tirany que puja. Pocs minuts més tard, una vegada passat el pregon gorg de la Figuera, retornam a jaç, poc abans de la cova del Romagueral, que té una curiosa forma de pera.

A partir de la cova, el torrent s'engorja encara més, ja que les parets s'estrenyen alhora que s'accentua la seva verticalitat i la seva altura. El llit del torrent és recobert de còdols, excepte en els passos de roques. Els passos clau bàsicament són dos. El primer, a deu minuts de la cova del Romagueral, s'ha de franquejar per la dreta, i ha estat batejat per un grafiti anònim com a pas dels "grassos estrenyeu-vos", en al·lusió a l'empotrament que

s'ha de realitzar per una estreta via que acaba amb un doble bot final. A dos o tres minuts d'aquest pas, aquesta vegada a l'esquerra, es troba el segon, que és conegut com a pas de l'Estaló. L'Arxiduc Lluís Salvador, segons ens explica a la seva obra *Die Balearen*, amb informació recollida al voltant de 1830, diu que el pas deu el seu nom a un gran tronc d'arbre que, gràcies a comptar amb els cimals degudament tallats i amb mosses fetes en el tronc, permetia davallar el pas amb facilitat. Afegeix que després de cada hivern, s'havia de renovar el tronc, ja que les torrentades se l'enduien. És un típic pas de xemeneia, amb empotrament i amb acabament sobre un petit gorg que s'ha de vorejar.

A poc menys de cinc minuts de l'Estaló, trobarem el Degotís. Constitueix una curiosa font que, no atura de rajar tracció de la roca calcària d'uns quatre metres sobre el fons del jaç del torrent. Les concrecions calcàries i una esponerosa figuera de difícil equilibri, arrodoneixen el singular conjunt.

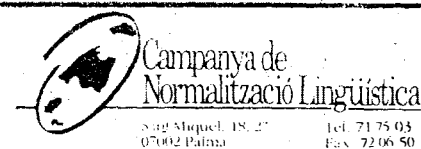
Pocs metres més envant del Degotís tenim una roca aïllada un típic "carall bernat amb el nom del Frare. Un nou bot, fet per la part dreta, ens situa en amb el jaç per l'esquerra, vora una balma amb un gorg a la dreta, arribam a un altre gorg amb un estret pas a la dreta, que ens situa en un jaç molt obert, d'on parteixen dos rosts camins. El de l'esquerra,

amb un marge de sosteniment ben visible, comunicava les petites zones d'hort de la desembocadura del torrent amb les cases de la possessió del bosc, de la qual depenien els hortets. A la dreta, després de la cova de les Volletes, situada ben amunt, es troba l'inici del camí del pas de l'Argamassa, difícil tirany rost que enllaçava la Calobra amb el Morro de la Vaca i també amb les cases del Cosconar. A les dificultats habituals de pas, s'hi han d'afegir ara les provocades per un recent esllavissament d'aquest coster del torrent.

Ja a prop de la desembocadura, embadalits per la magnitud de l'olla final del torrent que ens engoleix i per la visió de la mar, veurem també les aigües poc profundes del darrer gorg, que precisament rep el nom de gorg de l'Olla.

Les verticals parets que ens escorten l'arribada a la la vegada d'aquest al·lucinant món de capricis geològics i de colossalisme natural on la persona humana, que tantes vegades gosa atmeravelles naturals, retorna a les seves justes dimensions -la insignificància davant el seu magne entorn- i té ocasió de reflexionar sobre la imprescindible reconciliació amb la natura.

Per acabar l'excursió i arribar al lloc on el mitjà de transport ens espera per remuntar la carretera de la Calobra, només resta travessar el modern túnel que comunica la desembocadura del torrent amb la Calobra, on recuperarem l'asfalt, oblidat per algunes hores. ■

Altres adhesions a la Campaña de Normalització Lingüística

AJUNTAMENTS

Ajuntament d'Alaró
Ajuntament de Formentera
Ajuntament de Llucmajor
Ajuntament de Llubí
Ajuntament de Mancor de la Vall
Ajuntament de Calvià

INSTITUTS

I.B. Berenguer d'Anoia. Inca
I.B. Joan Alcover. Palma
I.F.P. de Felanitx

CENTRES D'ENSENYAMENT

C.P. Rafai Nou. Palma
C.P. Joan Mas. Pollença
C.P. Joan Benejam. Ciutadella
Col·legi Sant Vicenç Paül. Sóller
Col·legi La Immaculada. Palma

ENTITATS POLITIQUES I SINDICALS

Partit Popular

ALTRES ENTITATS

Col·legi Oficial d'Enginyers de Balears
Col·legi Oficial d'Enginyers de Camins,
Canals i Ports
Col·legi Oficial de Doctors i
Llicenciats en Filosofia i Lletres i en
Ciències de Balears
Revista Miramar. Valldemossa

FEINA DE QUALITAT

Xisco
ARTS GRÀFIQUES

C. del Baix Forn, 1-B
Tel·lèfon 24 03 88
07008 Palma

ESPECIALISTES EN ARTICLES
DE MUNTANYA, CAMPING I ESQUÍ

ES
REFUGI

Pl. Palou i Coll, 10 (Banc de s'Oli)
Tel·lèfon 71 67 31
07002 CIUTAT DE MALLORCA